

ЗАХИСТ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ УЧАСНИКІВ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

Мірошніченко І.Т., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри господарсько - правових дисциплін ННПП НАВС *Гелич Ю.О.*

Захист прав, свобод і охоронюваних законом інтересів громадян посідає надзвичайно важливе місце у механізмі правового захисту. Будь-яке право, свобода, законний інтерес мають цінність, якщо вони можуть бути реалізовані та захищені. Саме забезпечення належного захисту прав, свобод та інтересів стає життєво необхідним для української держави у період становлення та формування громадянського суспільства [4, С. 384].

Гарантованість у реалізації фізичними особами своїх корпоративних прав, здавалося, регламентована цивільним (корпоративним) законодавством, проявляється через функції статутного капіталу, інституту спадкування (правонаступництва), механізм здійснення корпоративних прав та їх захисту. Між тим, правозастосовна практика вказує на те, що більшість норм є декларативними, а певні правові інститути, які повинні б гарантувати акціонерам та засновникам (учасникам) належну реалізацію їх корпоративних прав, невиконують тієї забезпечувальної функції, що покладена в основу гарантування [9, С 640].

Особа, яка є учасником (засновником) господарської організації, має певний обсяг корпоративних прав стосовно цієї організації, які реалізуються через відповідні правомочності, що становлять зміст корпоративного права. Наприклад, участь особи в управлінні товариством, яка реалізується через участь у загальних зборах товариства, голосування за ті чи інші питання, що передбачені порядком денним загальних зборів [5, С. 8]. Різниця між змістом суб'єктивного права і його здійсненням полягає передусім у тому, що перше включає в себе лише можливу поведінку уповноваженої особи, тоді як здійснення права є змістом реальних, конкретних дій, пов'язаних із перетворення цієї можливості на дійсність. Враховуючи таку реальність та конкретику в реалізації корпоративних прав, фізична особа повинна бути впевнена в гарантованості з боку законодавця такої реалізації, в гарантуванні безперешкодного здійснення одержаних корпоративних прав [5, С. 9].

Аналіз чинного корпоративного законодавства дає змогу дійти висновку, що досить часто корпоративні права учасників порушуються виконавчими органами, які вчиняють неправомірні дії в своїх власних інтересах, тим самим порушують інтереси товариства. Особливо це спостерігається в акціонерних товариствах при укладенні значних правочинів, а також правочинів, щодо вчинення яких є заінтересованість. Зважаючи на те, що акціонери безпосередньо зацікавлені в отриманні частки прибутку від діяльності підприємства, такі шкідливі дії органів управління опосередковано впливають на інтереси учасників такої компанії [6, С. 24].

Тому постає питання про вибір форми захисту порушених корпоративних прав. На сьогодні в Україні існують всі умови для застосування непрямого позову, який вказує, що вимога, яку ставить позивач в своєму позові, стосується не безпосередньо його прав, а загалом інтересу компанії, в прибутковості якої він зацікавлений [6, С. 25].

Ю.О.Попов під непрямим позовом розуміє позови, що їх пред'являє одна сторона (позивач) від свого імені до іншої сторони (відповідача) про застосування одного зі способів судового захисту прав третьої особи. Слід погодитися з позицією Л.А.Островської, що таке розуміння непрямого позову є надто широким, оскільки призводить до ототожнення непрямого позову з відносинами представництва [8, С. 42].

Певною перепорою можливості застосування непрямих позовів при вирішенні корпоративних спорів на практиці була неможливість участі фізичних осіб в господарському процесі. Завдяки прийняттю Закону України від 15 грудня 2006 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення підсудності справ з питань приватизації та з корпоративних спорів» та уніфікації законодавства щодо підвідомчості при вирішенні даного роду конфліктів тепер немає значення, чи це фізична особа або юридична особа бажає захищати інтереси компанії.

Таким чином, з розвитком ринкових відносин в Україні з'явилася реальна можливість практичного втілення правової конструкції непрямого позову. Разом з тим процедури подання такого виду позову ще не визначено. А отже, законодавча деталізація права акціонерів на оскарження неправомірних рішень та дій по відношенню до компанії стала б прогресивним кроком в напрямку захисту прав та інтересів товариства. Тож, в законодавстві необхідно прямо передбачити право акціонерів (учасників товариства) на позов до органів товариства для відшкодування завданих їм збитків.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436 -IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - N 18, N 19-20, N 21-22, ст. 144
2. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. № 1798-ХП // Відомості Верховної Ради. - 1992. - №6. - ст.56.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435- IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. № NN 40-44, ст.356
4. Господарське право України/ За ред. В. М. Гайворонського, В. П. Жушмана. - Харків: Право, 2012. - 384 с.
5. Бережна І. Спадкування корпоративних прав // Юридичний вісник України. - 2007. - № 42. - с. 8-9
6. Голодницький Э. Как получить компанию в наследство. Проблемы наследования корпоративных прав на Украине // Юридическая практика. — 2011. — № 19 (385). — С. 24-35
7. Єсауленко Н.В. Проблеми спадкування частки у статутному капіталі ТОВ //Юридичні і політичні науки. Держава і право. - 2011. - Вип. 35. С.-363-369
8. Макаренко А. Как наследовать корпоративные права // Юридическая практика. — 2012. — №9 (427). - с. 42-5